

РУСЛАНИ

Передплата
 за «РУСЛАНА» вносять:
з Австрії:
 на цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 на місяць . . . 1-70 кор.
За границю:
 на цілий рік: зі щоденною
 висилкою 7 доларів, або 12
 рублів; з висилкою двічі
 в тижні 5½ долара, або 10
 рублів; з висилкою що субо-
 ти 4½ долара, або 9 рублів.
 Поодинокі числа по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Виходить у Львові що дня
 крім неділь руських свят
 о 5½ год. по полудни.
 Редакція, адміністрація
 експедиція «Руслана» при
 ул. Осольських ч. II. партер
 (фронт від ул. Тихої). Експе-
 диція місцева в Агенції
 Соколовского в насажі Гав-
 мана.
 Рукописи звертає ся лише
 напередні застереження.—
 Реклямації неопечатані в
 вільні від порта. — Оголо-
 шення звичайні приймають
 ся по ціні 20 с. від стріч-
 ки, а в «Надісланім» 40 с.
 від стрічки. Подяки і при-
 ватні донесення по 30 сот.
 від стрічки.

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш.
 бо руске ми серце і віра руска.» — З Руслановкх псалмів М. Шашкевича

Розв'язане хорватського союму.

(X) Найвисшою постановою скликано хорватський сойм на засіданні 22 серпня, котре має бути останнім, бо в королівській рескрипті міститься заразом постановою про його розв'язаннє, яка має бути оповіщена на тім засіданні. Хорватський сойм не міг здобути ся в останніх часах на сталу більшість. З упадком ліберального стороництва в Угорщині не могло також в Хорватії удержати ся стороництво мадяронів, зване там народним і було приневолене уступити місця сербско хорватській коаліції, опертій на основі т. зв. фіюманської резолюції. Ся нова більшість соймова зложена з ріжнородних живел, не могла правительству забезпечити тривкої більшости і тому теперішній хорватський бан Томасич постановив витворити інші відносини в загальнєм соймі і витворити одноціле стороництво, котре би дало спромогу до заведення в Хорватії сталої системи.

В тих змаганях покористував ся Томасич досвідом і методом свого попередника а нинішнього міністра-предсідника угорського, гр. Куена-Гедерваріюго. Гр. Куен на становищі хорватського бана видвигнув був аж до кінця майже минулого століття не знаний там чинник політичний, Сербів, яко політичну індивідуальність, залізничу і мореплавну політику, відокремлене хорватської пристани в Реці, Фіюме, яко принадлежність корони сьв. Стефана, розстрій прилюдного і політичного життя і тим способом довів до довголітнього союзу хорватських мадярів з Сербіями в Хорватії. З під-

могою так витвореного стороництва намагав ся гр. Куен поборювати державно-правне стороництво Старчевича.

Однак фіюманська резолюція висадила з сідла хорватських мадяронів, хоч угорське правительство пильно заходило ся коло того, щоби витязі не могли покористувати ся своєю побідою. Бан Ракоцдай а відтак єго наслідник бар. Раух поставили своєю ціллю бороти ся проти фіюманської резолюції і розбити сербско-хорватську коаліцію, але се їм зовсім не повело ся. Але упадок коаліційного міністерства в Угорщині викликав також нараз зміну положення в Хорватії. З покликаннєм до державної керми гр. Куена виринув також в Хорватії колишній провідник хорватських мадяронів бан Томасич.

Сербско-хорватська коаліція, котра зуміла при виборах перед двома роками побідно вийти, складає ся з хорватського державно-правного стороництва і з самостійного сербського стороництва, а крім того прилучили ся до них поступовці з реалістичною програмою і група хорватської автономічної шляхти.

Ся коаліція не могла позбути ся опозиційного напряду і висувала безнастанно найдразливійші питання, котрі відносили ся до взаємин між Хорватією і Угорщиною. Сербско-хорватська коаліція висувала ріжні домаганя і полагоду їх ставила яко услівє піддержки бана соймовою більшістю. Хорватський бан бачив отже, що не зможе правити з такою більшістю, котра кождої сесії виступав з новою програмою домагань і з того витворило ся заостреннє між баном а коаліцією, що довело до подання баном просьби до Корони о відставку, якої Корона не прийняла.

Тепер отже постановив бан Томасич утворити нову більшість, котра знов покличе до політичного життя давних хорватських мадяронів т. зв. народне стороництво, а ціль та має бути осягнена з підмогою розв'язаня сойму і нових виборів. Очевидно найбільше відобє ся се на Сербях, котрі потерпають о мандати і вже тепер розіхали ся по виборчих округах, щоби спасти се, що можливе, хоч надія на се вельми слаба, бо бан Томасич уміє вибори робити, а се єму прийде тим легше повести справу по своїй думці, бо нові вибори будуть переведені ще на основі давного виборчого закона, котрий не признає Сербам таких користий, як нова виборча реформа, яку бан дав в подарку коаліції сербско-хорватській.

За теперішнім соймом ніхто в Хорватії не буде жалувати, бо він був у своїм складі не природний і втратив усяку звязь з широкими верствами народними. Задля тих причин прийнято в краю вість про розв'язаннє сойму вельми спокійно, а навіть як щось давно сподіваного. Опозиційна сербско-угорська коаліція задля збереженя мандатів прийняла на себе задачу правительственої більшости, хоч не сповняла добре сеї задачі, отже й легко було правительству зробити кінець сему соймови. Нові вибори імовірно видадуть зєдинене мадяронське, уніоністичне стороництво і одноцілу державно-правну опозицію. Хитка і непевна політика сербско-хорватської коаліції скінчила ся, можна тепер сподівати ся, що в Хорватії тепер відносини стануть в справдешнім, яснім і виразнім світлі і що на тій основі буде можна довести перегадом до відповідного уладженя краєвих справ.

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудиник.

Оповіданє із записок ірландського пароха.

Переклав Володимир Держирука.

(Дальше).

— Дорогий отче, ми не є тепер на конференції, даймо отже спокій тим нісенітницям. Біблія є словом Божим і се вистарчає нам вповні. Говорім про Дуфа.

— Отже: в часі обіду єпископ був для нього дуже ввічливий і наклонював його до розмови про сі справи, а знаєте, як він уміє гарно говорити.

— Не сумніваю ся про се, що єпископ знає, що робить і я певний, що він зробить се, що слушне й справедливе.

— Однак я був би забув звістити отцю парохови, що я стрів Дуфа нині на стації; він сказав мені, гадаю щиро: „Слухай, Летбі, мушу тобі погратулювати. Ты дав мені в часі конференції добру научку а ще ліпшу вчєра. Моли ся за мене, щоби я в будучности держав ся здалека від тих людських небилець а ближше того Вічного Сьвітла, як дотепер“. У відповідь стиснув я його за руку. *Sedes sapientiae, ora pro nobis!*

— Амін! — промовив я покірно.

— Просив я його також, щоби приїхав до

мене на обід в день спущеня на воду нашого рибачького судна. Приїде кількох сьвящеників і ви, отче, не відмовите прибути. Дуф хоче дуже пізнати отця пароха.

— Годї відмовити так гарному запрошенню. А чому так дуже Дуф бажає мене пізнати?

— Справді, не знаю. Хиба тому, що, як звісно, отець парох є визначною особою і що він отця пароха дуже шанує.

— Може більше визначною, як я про се сам знаю... Говорив вам що про мене?

— Розумієть ся. „Мушу пізнати — говорив — твійого пароха, бо се безсмертний геній!“

— Безсмертний геній! Отже, знайте, молодий чоловіче, що слово се є двозначне. Можна бути безсмертним, як Шекспір або як Фальстаф, як Цервантес, або як Дон Кігот*, одним словом як блазень, що славою своєю притемнює Сєго, хто його сотворив. А що я є милосерний, то позволю собі припускати, що в Дуфі буду мав нагоду пізнати радше одного з численних моїх приклонників, як з нечисленних критиків. Можливо, що він змінить свій погляд на ліпший або гірший при ближшій стрічі.

— Я пересьвідчений, що оба взаємно матимете нагоду себе оцінити. Справа отже рішена: Процесія на Боже Тіло і обід в день спущеня на воду судна.

Розділ XXVI.

На самім шпилью.

З всіляких причин, великі надії, до яких

прямує наше оповіданє, відкладано з дня на день; рішено остаточно, що вінчанє Бітри Кампійон і спущенє на воду рибачького судна, що мало незвичайно збогатити Кільронан, відбудеть ся в понеділок по Божім Тілі.

Тимчасом на Боже Тіло мали ми величаву процесію, доведену до успіху і устроєну завдяки ревности і підприємчivosti духа сотрудиника.

Моя несмілість або страх ураженя чувств протестантів — згадка про недавні часи переслідовань католицької церкви — були би обмежили ся процесію до тісних мурів церковного подвір'я; а о. Летбі, обдарований вірою, понятою ширше і певнішою себе, легкожавив такі скрупули. Тож процесія вила ся крізь село барвною струєю, в долину, до стрімких скель, що звисають над океаном, здовж вузької стежини, що перетинає землю на шпильях скал, довкола старого млина, тепер фабрики і з поворотом дорогою біля моклавин і левад, до нашої церкви.

Було би безцільно питати ся о. Летбі, відки він дістав так хороші шовкові хоругви, лискучий процесійний хрест, або сей прегарний бальдахім. Відчуваючи, як більшість моїх родимців, народну погорду для подробиць і дослідів, можу задалегідь заявити, що неможливо прямо було найти так прегарні предмети в замраченім куті таким, як Кільронан. А о. Летбі не знає, що є неімовірністю, тому без крику і шуму — черте кріпкого характеру — добув з незвісного жерела сі предмети. Не лишаєть ся отже нічого більше, як тільки дивити ся і лю-

Огляд часописий.

(„Кієвлянин“ про поїздку посла російської думи Стаховича по Галичині і про український рух. Пригадуване „Прикарпатської Русі“ „Кієвлянин“ -ови).

„Кієвлянин“ покористувався поїздкою думського посла Стаховича, щоби вакувати ся на українство з таким завзятем і з такою напастливістю, якої доси навіть в сім дневнику не можна було побачити. Він зазначає, що російські ліберали і радикали гляділи на українство як щось невинного, «что украинцы» милые, скромные и благородные любители вишневых садков, малороссійскаго борща и вареников, сивых шапок, мережаных сорочек, малорусских пѣсень и гопака. Если они забавлялись малорусской литературой, то только такой, какъ „Снеида“, „Наталка Полтавка“, или „сокращенный“ Кобзарь Шевченка, а вѣдь это одно прелесть. Стихъ наивныхъ любителей своей родины злые клеветники и человеконенавистники изобразили какими то сепаратистами, политическими и культурными измѣнниками, ненавистниками Россіи и москалей и подвергли ихъ несправедливымъ гоненіямъ, начиная съ Т. Шевченка и до нашихъ дней».

Тепер же, побувши в Галичині і приглянувши ся тамошнім відносинам, вневвив ся „что галицкіе украинцы“ являются партией самыхъ крайнихъ сепаратистовъ. Далѣ г. Стаховичъ убѣдился, что по своимъ социальнымъ воззрѣніямъ лѣвое крыло „украинцевъ“ проникнуто не только социалистическими, а прямо анархистическими тенденціями (гайдамаки). А. А. Стаховичъ не сообщаетъ, но, вѣроятно, онъ успѣлъ уснать, что галицкіе „украинцы“ ничѣмъ не отличаются отъ нашихъ, что она плоть отъ плоти и кость отъ костей нашихъ кіевскихъ или полтавскихъ „украинцевъ“; выращены нашими духовными отцами, какъ Драгомановъ, и остаются и нынѣ подъ руководствомъ нашихъ руководителей, какъ проф. Грушевскій, воспитанникъ кіевского университета, ученикъ В. Б. Антоновича. Разница между украинцами въ Кіевѣ и Львовѣ лишь та, что въ Галичині они подъ покровительствомъ австрійскаго правительства и польской администраціи развернулись и показали себе во всей „гайдамацкой“ красѣ».

Відтак наводить „Кієвлянин“ за „Ділом“ опис подій в Мамаївцях і Коропужі і додає від себе такі замітки:

„Подумать только, что все русское население раздѣлилось на двѣ партіи, ненавидяція другъ друга и готовыя схватить другъ друга за горло, драться, разбойничать и убивать; во главѣ обѣихъ партій стоятъ сельскіе учителя и въ особенности духовенство (уніатское), которое также раздѣлилось на „москвофильское“ и „украинское“; партіи стараются захватить церковные приходы, и въ каждомъ приходѣ идетъ

бувати ся. Процесія мала безпримірний успіх. І коли моє серце росло під впливом солодкого дѣтчого співу золотих лучів червоного сонця, відблисків океану і чувства, що держу на своїх руках всемогучого Господа вселенної — уява моя бігла там, до сего чудесного озера, по яким ходив Господь і біля якого вибрав будучих учителів свѣта.

Спокійне озеро в сонішних блисках, лискучі риби в неводах, на пів нагі постати апостолів, перехилених за край човна, достойна, поважна стать Спасителя, женщины що вдивляють ся в Него з далека з виразом страху і любви на лицах — все те так живо стояло мені перед очима, що я збудив ся із задуми аж тоді, коли доторкнув ся рук Регінальда Ормсбі і лікаря, що в товаристві двох кремезних рибаків, чина сьв. Францішка, несли золочені держакі бальдахіму. А робили се з великою набожністю, любовлю і пошаною. Ормсбі спровадив цілу залогу надбережної сторожи, крім двох людей, що лишили ся в службі — і устроїв з них почесну сторожу довкруги бальдахіму.

(Дальше буде).

*) У нас хибно пишуть: Дон Кіхот або Дон Кішот. — Пр. пер.

борьба и смута. Кую атмосферу поддерживають крайне раздраженная и нечистопортная галицкая пресса можно судить по приведенному образцу изъ статьи „Діла“, хотя „Діло“, кажется, самый умѣренный органъ украинцевъ.

Таковы плоды „украинскаго руха“ въ Галичині. Если мы и у себя допустимъ развиваться этому „руху“, то получимъ такіе же результаты, но только въ размѣрахъ гораздо болѣе крупныхъ и въ формахъ гораздо болѣе опасныхъ.

Очевидно „Кієвлянин“ сим усім покористувався, щоби виступити перед російскими властями з домаганемъ ще більшого гноблення українства в Россіі.

Відтак виводить „Кієвлянин“, що Стахович бажав пізнати відносини Поляків до Українців і дізнав ся, що більшість Поляків прихильна „староруссамъ“, до чого знов „Кієвлянин“ примічає, що Поляки не дуже то прихильні „староруссамъ“ а їх переслідували і копали з підмогою Українців яму Россіі, в котру самі попали тепер і повторяє те саме, що у нас торочить безнастанно „Галичанин“ і „Прикарп. Русь“, що польска администрація виховала „гайдамак“, задля чого тепер Поляки відвернули ся від Українців.

На се відповідає „Кієвлянин“ кіївска „Рада“ між иншим так:

„Останній раз не видержав і задзвонив на гвалт „Кієвлянин“ з поводу опереточної мандрівки по Галичині д. Стаховича. Що сей говорить несміливо, соромячись, видимо, своєї не дуже то почесної ролі нагінчого, над тим „Кієвлянин“ ставить свої кропки зовсім вже отверто і треба правду сказати, що давно вже навіть у „Кієвлянин“ не було такої, злісної статі, не було такого енергічного натиску на ненависне українство. Просто півить від злости наш приятель.

„Звичайно, можемо тільки одно йому сказати: на здоровля, — бо говорити серіозно з людьми, що сами не тямлять, чого хотять, видима річ, не приходиться ся. До речі тільки завважимо, що сама піна на устах „кієвлянинських“ публіцистів явище дуже характерне і знак для нас добрий. Вона показує, в якому власне безпорадному становищі опинились наші „кієвлянинські“ приятелі і як вони сами вже нігде не бачуть для себе виходу. Справді — українство ширить ся і росте, — чи з піною на устах, чи сьміючись на кутні, а мусять се признати і в редакції „Кієвлянина“. Щож робити з сим ненависним рухом, як запобігти йому, чим його припинити? Отут то й спіткнулись наші патріоти.

„Поки ще говорить ся про саме українство, можна вигадувати факти. Фабрикувати події, можна клепати язиком, можна на всі боки болотом бризкати, „разводя ядъ черниль слыною бѣшенной собаки“. Але практично, всеж таки, який вихід? Тут слини й брехень мало вже, треба якісь певні поради дати. І хоч як приють над проєктами „на zniszczenie Rusi“, а нічого не можуть бідні публіцисти вигадати хоч сядь та й плач... Бо от і в останній статі після всіх вигадок та нісенітниць ось який кінець читаємо: „Таковы плоды „украинскаго руха“ въ Галичині. Если мы и у себя допустимъ развиваться этому „руху“, то получимъ такіе же результаты, но только въ размѣрахъ гораздо болѣе крупныхъ и въ формахъ гораздо болѣе опасныхъ“. Ergo—ми не попустимо... Але як, чим? Репресіями, заборонами?—бо тількиж одні сі заходи й лежать по всяк час на поготові в арсеналі нашихъ патріотів. Годі бо: стара се штука, репресії... Вже хто-хто, а Українці досить їх зазнавали, а що з того вийшло? Вийшло хіба одно тільки, — що „Кієвлянин“ де далі, все більше доводить ся галасувати проти „української небезпеки“, все вищий тон брати, доходячи останніми часами вже до такого пронизливого вищання, що аж у вухах лящитъ...

„І се власне й свідчить про те, що нашимъ приятелям з „Кієвлянина“ нікуди вдартись, і їм лишаєть ся тільки задихати ся з беззубої злости та пинити на все, що попаде в сферу їхнього слинявого рота. І ми зовсім спокійно можемо проказати: робіть, на адорвачко, своє діло: нам воно не пошкодить“.

До сих заміток „Ради“ додалиб ми ще, що Українці повинні супроти наклепів „Кієвлянина“

мати на тямці байку Глібова „Прохожі та собаки“ і робити дальше свою просвітну роботу і йти своєю дорогою, бо правда всюди нівечить ся, а все таки визначить ся.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Вигляди на осінню сесію займають щораз більше дневникарство, чим ближше приходиться пора скликаня парламенту. Всі дневники звіщають, що після цѣсарскихъ уродин 18. с. и. почне бар. Вінерт переговори з провідниками великихъ сторонництвъ парламентарних а передовсім буде змагати до того, щоби вияснити становище польского кола. Крім того також важною яго задачею буде дізнати ся, яке становище займати буде в осінній сесії Славянська Єднота. Неменше важною справою буде також урухомлене чеського сойму.

N. fr. Presse подає широку розмову про політичне положенє свого дописника з якимсь визначним німецьким парламентаристом, котрий передовсім висловив погляд на можливе розв'язанє держ. ради. Сей парламентарист не припускає, щоби бар. Вінерт тепер хватив ся сего середника, бо нові вибори не багато змінили би вигляд посольської палати і склад сторонництвъ. Серед Слав. Єдноти настало невдоволенє обструкційною тактикою, отже в осени може положенє в держ. раді значно змінити ся.

Про переговори вірноконституційної шляхти в Чехах з февдальною заявив сей парламентарист, що згода февдалів на національне розмеженє Чех не буде мати практичної досягlosti з огляду на се, що широкі верстви народні в Чехах сему рішучо противні. Змаганя до усунення німецької обструкції в чеськім соймі не так легко доведуть до висліду, бо чим довше триває обструкція, тим більша одвічальність спадає на німецькі сторонництва за можливе єї залишенє. Дальша обструкція в чеськім соймі не спричинила би обструкції чеської в держ. раді, бо чеські послы переконали ся про єї безвиглядность і безуспішність. Що до Слав. Єдноти сподіває ся згаданий парламентарист, що Дальматинці і група посла Пльоа не піде тепер за голосом д. ра Шустершча до обструкції, а скоро одна частина відорве ся, то легко упаде вся будівля Слав. Єдноти, котрою і Чехи невдоволені. Сі групи південних Славян і моравскі Чехи прилучилиб ся до парламент. більшости, але Чехи зараз висувають питанє про обсаду міністерства чеського, а бар. Вінерт не хоче покинути дотеперішнього становища і не думає вязати скріплення парламент. більшости з обсадою чеського міністерства.

Що до становища польского кола сподіває ся сей парламентарист, що оно згодить ся на фінансову винагороду за будову водного каналу Дунай-Одра. На основі всего сказаного вигляди осінньої сесії по думці сего парламентариста не є невідрадні.

Заграниця.

Як відомо, бувший французскій міністер-предсідник Клемансо виступає з відчитами в Буенос-Айрес в Аргентині. В однім з відчитів на тему „Демократія а війна“ заявив ся Клемансо против ограничення оруженя. По яго думці булоб оно найпевнішим середником до викликавня війни, бо не можливо в оруженю ріжких держав довести до рівноваги. Прецінь Рузвельт сказав в Парижі, що коли треба вибрати поміж миром а середливістю, годі останню жертвувати. Коли ходить о вибір між миром а пониженем вітчизни, то не може бути що до сего двох гадок.

Але, казав Клемансо дальше, ми булиб дуже нерозумні, як би ми приступили до розоруженя в хвилі, коли всі оружать ся і на морі і на суші, ба навіть в воздусі. Ми не думаємо про ніякі забори, не хочемо нікому наносити шкоди, але мусимо беречи достоїнство нашої вітчизни і бути готовими, яго боронити.

З Риму доносять, що тепер опрацьовують в Ватикані ноту, яка має бути відповідію на останню ноту іспанского правительства. Здаєть

ся, що ще в сім тижнях має відділ конгрегації для надзвичайних церковних справ, який займає ся питаннями, дотикаючими Іспанії, провирити начерк сеї ноти так, що може она бути вислана до Мадриту протягом 14 днів.

До Сан Севастіану прибув папський нунцій при іспанськїм дворі і переговорював з міністром-предсїдником Каналехасом. Розмова відбула ся в вельми приязний спосіб. Каналехас просив нунція, щоби доручив ему ноту-відповідь Ватикану.

Відносини між Болгарією і Туреччиною замрачили ся. Розоружене Македобоугарів зі своїми послїдовними акціями, численні втікачі з Македонї, які шукають охорони і помочи в Болгарїї, не остали без впливу на болгарске населенє. Правительство мусїло в якийсь спосіб узгляднити настрої серед народу і з сеї причини яолгарський посол в Лондонї запротестував проти мнїмих турецьких жорстокостей в Македонї, а навіть, загрозив вмїшанєм в тамошні справи.

Після короткої, але острої печатної війни, здаєть ся, успокоїли ся дещо в Болгарїї і Туреччинї. Як доносять з Софїї телеграфїчно, полишила рада міністрів на останнїм засїданю македобоугарске питанє на разї отвертим. Болгарске правительство мусить заняти вижидаюче становище і не тоже підпринимати ніяких ворожих кроків супроти Туреччини.

З Атен звїщають, що Рагліс і его політичні прихильники згодили ся на се, щоби крім Венізелого поставити яко кандидатів свого стороництва до народних зборів також кретийських політиків Міхелїдакіса, Польогеорґіса, Кундуроса і Папамасторакіса. Бувший кретийський мїністер внутрїшних справ Кацуракіс не згодив ся на се, щоби згадане стороництво поставило его кандидатуру. Представникови часописи Patris заявили Рагліс, що ідею притягненя кретийських політиків до народних зборів займає ся він і не бачить в тїм ніякої небезпеки. Туреччина не має права прослїдувати, хто буде в Греції кандидувати до народних зборів, а ще менше право до сего впливати на грецких горожан у виконуваню їх політичних прав.

Про справу Фінляндїї пише кїївска «Рада»: «Опубліковано царський наказ про скликанє надзвичайного сойму в Фінляндїї на 1-го вересня. Справи, що їх має розглянути сойм сеї сесїї, визначено в томуж таки наказі. На перше місце поставлено справу про вибори депутатів з Фінляндїї до державної ради і думи на підставі ухваленого в думі закону про новий лад фінляндского законодавства; далі на підставі тогож таки закону, сойм повинен висловитись про зрівнанє в межах Фінляндїї прав усім російським громадянам з Фінляндцями та про виплату призначеної суми з фінляндского скарбу в державний замісь постачаня рекрутів до війська.

«Як бачимо, на чергу перед соймом поставлено всі справи, які найдужче останніми часами захоплювали не тільки самих Фінляндцїв, а й усіх, хто бажає добра невеличкому, але висококультурному краєви. Як ставлять ся до тих справ Фінляндцї, се всім добре відомо і з фінляндской преси і від заступників фінляндских у комісії, та нарештї й сенат фінляндський подав був свого часу широко мотивовану постанову, якою застерегав державну думу перед наслідками реформи громадского ладу в Фінляндїї. Правда, на всі голоси думска більшість не зверне звернула ніякісьнїкї уваги і в кілька історичних засїдань ухвалила таки закон, який Пурїшкевич назвав finis Finlandie. Отже про сей закон має тепер подати свою думку фінляндський сойм, обраний на підставі вселюдного голосованя.

«Тяжка задача налягла на сойм. З одного боку, як справжні вибранці народні, фінляндскї послї не можуть не брати на увагу всіх тих голосів фінляндского народу, що марно пролунали в думі. З другого боку они мають діло всеж таки з законом, що пройшов усі призначені інстанції й має формально обовязкову силу. Нарештї не можуть они забути і про ті проказійні заходи російских шовїністів, що на всякі способи беруть ся, аби довести Фінляндію до „вторичного завоеваня“.

«Але одно можна сказати: Фінляндцї своєю спокійною видержаною вдачею, своєю рішучою непохитністю дали вже стілько доказів високої

культури своєї, що й тепер не хоче ся впадати в зневіра що до долї маленького, але свідомо-народу. Отже будемо сподіватись, що сойм з честю вийде з сьвого тяжкого становища і порозуміє такий вихід з него, який піде на користь рідному краєви. Випробувана свідомість і тактовність Фінляндцїв може бути сьому запорукою».

Просимо вігхобити передплату.

Новинки.

— Календар. В середу: руско-кат.: 7 Отроків в Ефеї; римо-кат.: Ліберата. — В четвер: руско-кат.: Євсїгнїя; римо-кат.: Єлени.

— Д-їй Михайло Коцюбинський покрїпившись на здоровлю на острові Капрї повертає на Україну і в переїзді загостив дня 11. с. м. до Ворохти. Гурток Українцїв-літників у Ворохтї дуже щиро привітав дорогого гостя і славного письменника і уладив в его честь комерс, а пізним вечером при звуках українських пісень відпровадив гостя до его квартири. Другого дня поїхав д-їй Коцюбинський через Жабє до Криворівнї, де замешкає в віллі проф. М. Грушевского. Там стрїне ся д-їй Коцюбинський із знакомими, що проводять літо в Криворівнї.

— З Головного Відділу Товариства „Просьвіти“ у Львові. В місяці червцю відбув Відділ чотири засїданя. Важнїші рішеня були такі: Роздїлено стипендійні надвижки з фонду бл. п. Станїслава Новосада поміж отсїх учениць і учеників: Бурдївна Клим. Вікторія уч. III. кл. вид. школи ім. Шевченка у Львові 50 К, Гавлюківна Анастасія уч. II. кл. ліцея в Перемишлї 50 К, Янчин Станїслав уч. IV. кл. гімна. у Львові 40 К, Чопей Василь уч. II. кл. гімна. в Бережанах 30 К, Храуливей Іван уч. V. кл. гімна. в Тернополї 50 К, Пащик Омелян уч. III. кл. гімна. в Бережанах 30 К, Квас Іосиф уч. II. кл. гімна. рускої в Яворові 40 К, Яцїв Ілько уч. V. кл. гімна. в Станїславові 40 К, Левко Василь уч. промисл. школи у Львові 50 К, Загребний Василь уч. I. кл. гімна. в Станїславові 30 К, Худобяк Дмитро уч. II. кл. гімна. в Коломиї 30 К, Панькевич Іван ст. III. р. фільос. у Віднї 70 К. Одноразові підмоги з фонду Ольги з Гузарів Левичкої дістали: Гаралївна Олена уч. II. р. сем. Р. Т. П. у Львові 36 К, Андрусечко Юл. уч. VIII. кл. гімна. акад. 40 К і Джулиньский Павло уч. VII. кл. гімна. акад. 30 К. — В справі адміністрації дому Філії „Просьвіти“ в Золочеві вислав Г. Виділ свого відпоручника інж. Юл. Мудрака на засїданє Виділу філіяльного. По переведенних переговорах Філія „Просьвіти“ зобовязала ся покривати всі тягарі получені з домом, вилучаючи сплату банкових рат, до якої Г. Виділ причиняє ся річно квотою 400 К, почавши від листопада 1910. р. На I. заг. збори Філії „Просьвіти“ в Ярославі делеговано А. Гапяка з просьвітним рефератом і віднесено ся до Філії „Просьвіти“ в Перемишлї, яка вислала п. В. Кїцулу з економічним рефератом. На закінченє курсу для неграмотних в школі М. Шашкевича вислано п. В. Білецького і д-ра І. Брика та надїлено курсистів даровими книжками. Філії „Просьвіти“ в Коломиї рішено удїлити 300 К безпроцентової позички на закупно дому з ювілейного фонду, о скілько читальні, які сей фонд випозичили, его надїшлють. Удїлено 20 К підмоги секції Студентского Союзу в Винниках на покритє коштів люстрації читальнї „Просьвіти“. Чистий дохід з жадїбної акад. в честь бл. п. Борпса Грінченка призначено в 2/3 на Рїдну Школу, а 1/3 на приватну народну школу городецкого передмїстя у Львові. В місяці червцю насїло до канцелярії Тов-а „Просьвіта“ 815 посылк, в чїм листів 552, переказів 150, чеків 113 з того 18 письм передано до порїшеня Г. Видїлови, 85 комісії просьвітно-орґанїзаційнїй, 49 комісії видавничїй і редакцій, 73 відділови економічному і торговельному, 319 посылк дотичило продажі книжок і друків, 195 членів і членських вкладок, 51 „Письма з Просьвіти“, а 47 ріжних справ. Канцелярія полагодила усі повисї письма а надто вислала для членів 13.520 примірників книжочки за марець, цвітень і май ч. 364, 2170 прим. „Письма з Просьвіти“ ч. 6. та 62 обїжника до Філії з просьбою о поданє адрес книгарень, які взяли би видавництва Товариства „Просьвіти“ в коміс. Крім сього 25 читальням „Просьвіти“ вислано дарові книжки в отсїх місцевостях. Бобятин, Брустури, Зушиці, Зарудці, Мельнич, Нижанковичі, Смолянки, Залїсе, Загіре, Княже, Коростів, Радловичі, Улично, Борислав, Камянки, Голоско вел., Новосїлки, Яструбки, угорским Русинам (через радн. Тата Реваковича), учасникам курсу для неграмотних при школі ім. Маркіяна Шашкевича у Львові, ц. к. судови пов. в Бережанах і кружкови українських робїтників в Бориславї.

— Здоровлє В. Доманицкого. Д-їя В. Доманицкого засуджено було на засланє на північ до володской губернії, а потім з огляду на его підкошенє здоровлє позволено єму виїхати на три літа за границю лічити ся. Тепер рос. правительство ще перед упливом трох лїт дозволило д. Доманицкому вернути на Україну, так шож, коли стан здоровля его є такий лихий, що він не може похїснувати ся знесенєм кари. Д-їй Доманицкий перебуває у Франції в купїлевїй місцевості Аркашон.

— „Просьвіта“ в Мануйлівцї (на Україні недалеко Катеринослава н. Дніпром) містить в „Радї“ перегляд своєї діяльності за першїй піврїк 1910 і зачинає звіт отсїм вступом, який подаємо під розвагу відїлам наших товариств в Галичинї: «Всяка громадска справа — чи просьвітна, чи економічна, повинна завжди вестись при найбільшїй участї ширшого громадянства, і кожде товариство, яке животїє і розвиває ся коштом самого громадянства і працює для громадянства, повинно час від часу давати звіти про діяльність свою на суд громадянський; громадянство повинно як найбільше допомагати таким товариствам і подавати свої уваги, висловлюватись про працю товариств в тому, чи иншому напрямі. І що більше наше громадянство буде ознакомленє з працею наших культурно-просьвітних товариств, тим користнїша і продуктивнїша буде праця останнїх. І коли праця корисна — громадянство повинно підтримувати її усіма засобами, не зважаючи на те, що інституція, чи товариство се належить до иншого мїста, або губернії». (Наші тов-а в Галичинї уміють лише оголошувати відозви, оповїстки, конкурси і т. д., а про те, що они зробили, мало де можна прочитати. — Ред. Русл.). Із звіту мануйлівской „Просьвіти“ дізнаємо ся, що задля недостачі відповідного мешканя і грошевих засобів тов-о не проявило великої діяльності. Були два відчити, уладжено Шевченкове сьвято (дохід 54.24 карбов. пішов на памятник Шевченка в Кїївї), члени прочитали книжок 52, розпродало укр. книжок за 80.67 карб. Літературно-бібліотечна секція подбала о те, що в Мануйлівцї передплатувано 19 прим. „Радї“, 27 прим. „Села“, 4 прим. Л.-Н. Вістника, 6 пр. „Рїдного Краю“, 2 пр. „Укр. Хати“ і 1 „Письмо з „Просьвіти“ (зі Львова). Будівельна комісія аж в червцю с. р. проявила більше праці і роздобула в дарунку 4.000 шт. цегли від В. Хренїкова, та дещо датків в грошах і книжках. Ще багато вишних плянів мала мануйлівска „Просьвіта“ до переведеня, але перевести їх не вдало ся. Членами „Просьвіти“ є самі бідні люди, фабричні робїтники і селяни, тому не годна спомогти ся на будову своєї хати.

— В стрийскім повітї вештають ся тепер кацапи і агїтують за кандидатуру д-ра Савока. Останної недїлі уладили кацапи передвиборче віче в Лавочнім, куда приїхали Глушкевичі, Марущаки і тим подібні москвичі. По вічу потагнув звїсний надувач Марущак з купюю кацапів до сусїдного села Тарнавки і переходячи там попри читальню „Просьвіти“ стрїляв з револьвера до вікна до зібраних в серединї людей. Повідомлена про се жандармерия увязнила ще тої самої ночі сего кацапского героя і відвела до арешту в Сколім.

— Нечиста сила. Над селом Лотва, як доносять «Безарабская Жизнь» появил ся онодї рано балюн. Люди були вже в полі і як побачили балюн то всі говорили, що то нечиста сила. Деякі побігли по ручницї і еслиб хотїв був балюн спустити ся, то ледви чи був би вишшов ціло.

— Холера в Росїї. Петербурска телеграфїчна агенція подає такі звістки про холеру: За тиждень в Боброві і пригородах захорїло 70, померло 27; в повітї захорїло 128, померло 54; від початку пошести захорїло в городї і повітї 483, померло 223, лежить хорих 199. В Нижнім Новгороді захорїло 83, померло 29; в губернії захорїло 315, померло 137. В Омську захорїло 16, померло 7, лежить 10. В Херсонї захорїло 6, померло 2; в губернії захорїло 1140, померло 484. В Кутаїсі від початку пошести захорїло 17, померло 3; в тюрмі захорїло 3; в повітї захорїло 10, померло 4. В Сїмбірську від початку пошести захорїло 137, померло 64, лежить хорих 38. В Цареві, астраханської губ. по відомостям поліції захорїло кілька осіб. В Чистополї за 3 дни захорїло 5, померло 3; в повітї пошесть стихає. В селї Сумскім, ішимского повіту, почали хорїти: за пять днів захорїло 2, померло 12. В аткарскім повітї захорїло 6, померло 2. В Кронштадтї дня 11. с. м. захорїло 10, між ними 1 моряк і 2 салдати, від початку пошести захорїло 52, померло 15. В Тюменї почали хорїти: хорий приїхав з Півдня Росїї. В аккерманскім повітї, в німецькій колонїї Кластїні почалась пошесть. В Вятцї захорїло 28. В сарапульскім повітї захорїло 4, померло 4. В нолинскім повітї захорїло 2; в уржумскім помер один. В Миколаївї захорїло 4, померло 2; на хуторах захорїло 10, померло 2, лежить хорих 97. Почали хорїти в ятинскім повітї.

— Бруксельська вистава в огні. В неділю ввечері вибухла пожежа на світовій виставі в Брукселі. Перші телеграми про огонь представляли катастрофу в величезних розмірах. З них можна було думати, що майже вся вистава упала жертвою пожежі. Тимчасом згоріли лише частина бельгійської вистави, бо лише головна палата, англійський відділ, павільон м. Парижа, французький павільон живопису, частина французького відділу і т. зв. бельгійський «відпуст».

При пожежі постраждали лише Бельгія, Англія і Франція. Натомість всі павільони і відділи інших держав є неушкоджені. Мимо того шкоду обчислюють на 200 мільйонів франків. Огонь мав повстати наслідком «короткої злуки» електричних проводів. Чи були які жертви в людях, поки що не знати. З причини великих крадіжечей при пожежі замкнено виставу тимчасом і обставлено військом.

Терне.

Хвалив ся Петрицький: «Я Бінерта скину! З Ляхами держить, накладає податки і раду державну пускає в дубину і стримує денну виплату десятка»...

«Ох! Як я втомив ся у раді державній!» — Так плакав Стефанік. — «Я вношу протест і спешу сю муку в новельці преславній, щоб люди пізнали й мій камінний хрест!»

Оповідки.

— Ц. к. державна руско-німецька гімназія в Кіцмани на Буковині. Шкільний рік 1910/11 розпочне ся дня 13. вересня о 8. год. рано сьвяточним богослуженням. По богослуженню мають всі ученики зійти ся у своїх класах, де перечитає ся їм приписи дисциплінарні і поділ годин. Правильна наука розпочне ся 14. вересня о 8. год. рано. Вступні іспити до I. класу відбудуть ся 9. і 12. вересня. Ученики, які до тої класу хотять бути прийняті, мають одної або другої днини між 8. а 10. годиною перед полуднем з родичами або їх заступниками явити ся в II. класі і виказати ся метрикою, що мають вже або до кінця сего року будуть мати 10 літ а як ходили до публичної народної школи, предложити ще й сьвідцтво фреквентацийне або шкільні повідомлення що найменше за 4. шкільний рік. В обох сих сьвідцтвах поступ в мові викладній повинен бути зазначений одною нотою загальною а крім того мусять в них бути виразна замітка, що ученик переходить до школи середної. Вступні іспити відбудуть ся в означених днях від 10. до 1. години (на письмі), а по полудні від 3. до 6. год. (устно). Вписові такси, які треба з гори заплатити, разом з належитостю 12 с. за 1 примірник приписів дисциплінарних вносять 7-32 К. По раз другий ставати ся до вступного іспиту в однім році чито в тім самім чи іншім заведеню не вільно. Вступні іспити до вищих класів (II. — VII. кл.) відбудуть ся 9. і 12. вересня від 8. до 12. год. перед полуднем а від 3. до 6. год. пополудни. Дотичні ученики мають предложити метрику і виказати легальним способом дотеперішні студія; іспитову таксу 24 К можуть они заплатити перед самим іспитом. Іспити поправні і доповняючі відбудуть ся 9. і 12. вересня від 8. до 12. год. перед полуднем а по полудні від 3. до 6. год. Записи учеників, що вже в попереднім шкільнім році належали до закладу, відбудуть ся в означених до того шкільних комнатах 12. вересня від 10. до 12. год. перед полуднем; ті ученики мають предложити послідне сьвідцтво й заплатити 3 К такси. В тім самім часі мають зголосити ся й предложити подтвержене прийняття і ті ученики, що їх на підставі зложеного перед вакаціями вступного іспиту до I. класу прийнято. Хто з якої небудь причини не запише ся в означеній речинці, буде мусів вносити подане о прийняття. Ученики з інших гімназій мають 11. вересня в часі між 11. а 12. год. перед полуднем зголосити ся в дирекційній канцелярії та предложити метрику і всі сьвідцтва, на посліднім з них мусить бути виразна замітка від дурекції, що ученик відходить до иншого закладу. Такси для таких учеників вносять 7 К 20 с. Приняте учеників до приготовляючої класи відбуде ся в приг. класі 12. вересня в часі 10. а 12. год. перед полуднем. До неї будуть принимати ся лише ученики з рідною мовою рускою, а прийнятих ве сьміє більше бути як 50. Услівя прийняття такі: виказ про скінчену з добрим успіхом третю класу школи народної, зглядно про скінченій відділ, який відповідає третьому шкільному роковині, а далі доказ метрикою, що ученик має вже або до кінця сего року буде мати повних девять літ. Приняте до класу приготовляючої однак лиш провізоричне, бо тих учеників, що в протягу першого місяця не викажуть достаточного знання, відішле ся назад

до школи народної. При записі не платить ся ніяких такс. Шкільна оплата вносить за кожний піврік 10 К. Однак бідних і гідних учеників може ц. к. краєва шкільна рада від оплати шкільної цілкою або до половини увільнити. Кіцмань, дня 15-го серпня 1910. Др. Артимович, директор.

Наука, штука і література.

— Нова часопись в Америці. Недавно почала виходити в Філадельфії, осідку руского єпископа нова часопись під наголовком «Русинь-Rusin-The Ruthenian». Виходить она раз на тиждень і до тепер вийшли її чотири числа. Она має 6 сторін меншої величини. Мова її така, якою говорить більшість Угро-Русинів. Редактором сеї часописи є о. Йосиф Гануля з Аллегені, Па., а менаджером о. Валентій Горзо з Мекіспорт, Па. Ціль сеї часописи є релігійно-моральна і народно-просьвітна, а Преосьв. еп. Ортрнський заявляє, що та часопись має боронити інтереси руского народа, стоячи на непохитнім камені Христової віри.

Телеграми

з дня 16. серпня.

Відень. В неділю прибула ту з Чех прогулька на ловецьку виставу. Віденські Німці збирали ся до нападу на Чехів, однак поліція зарядила все можливе, щоби не допустити до демонстрації. День минав спокійно, лише недалеко «чеського дому» прийшло до короткої бучі зі сторони Німців, але поліція відперла напад.

Солунь. Доносять, що Болгари напали на державний будинок в Іштін і перетяли телеграф, а також мали знівчати конак.

ДЯК. Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Гермаківці прийме сейчас дяка, обізнаного з нотним співом. (1-6)

Столовий виноград

найкрасшої якості десеровий, солодкий, з великими ягодами щоденно сьвіжо зриваний 5 клгр. 3 К 50 с. — **БРОСКВИНІ** вибрані штуки 5 клгр. 5 корон. — **ЛИПНЕВИЙ МІД** 5 клгр. пушка найкрасшої якості 7 К 50 с.

Σ. Altneu, Versecz, 4. Ungarn.

161(8-15)

B. ERHEDR FERLAG, WIEN I, WOLLZEILE 33.

— **Der Sozialismus.** Eine Untersuchung seiner Grundlagen und seiner Durchführbarkeit. M. 3' 60; geb. in Leinw. M., 4' 30. (K. 4' 32, geb. im Leinw. K 5' 16).

— **Egger Augustinus.** Der Klerus und die Alkoholfrage. Auflage 4. K — 48.

— **Ehrle Franz, S. J.,** Beiträge zur Geschichte und Reform der Armenpflege. K 2' 16.

— **Meyer Theodor, S. J.,** Die christlichethischen Socialprinzipien und ie Arbeiterfrage. 4. Aufl. K 1' 56.

— **Lehmkuhl Augustin, S. J.,** Arbeitsverlag und Streik. 4. Aufl. K — 72.

— **Lehmkuhl Augustin, S. J.,** Die soziale Not und der kirchliche Einfluss. 4. Auflage K — 96.

— **Das Privateigentum als soziale Institution.** 2. Aufl. K 2' 16.

— **Cathrein Viktor, S. J.,** Die Frauenfrage. 3. Aufl. K 2' 88. geb. in Leinw. K 3' 48.

— **Das Paradies der Sozialdemokratie,** so wie es wirklich sein würde. Nach sozialdemokratischen Schriften für alle besonnenen Arbeiter dargestellt. 6. Aufl. K — 24.

Телефон 788. — Конто щадниці поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер”

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских, від шкід огневих під корисними услівями,

числить умірковані премії за обезпеченя,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожежі,

уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороту.

За рік 1909 припадає на користь членів зворот 10%.

Поліси „Дністра” приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і инші каси ощадности.

Через „Дністер” можна асекуровати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенція „Дністра”.

Зголешеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить инший агент „Дністра”.

Фонди „Дністра” 31/12 1909 вносять: Фонд резервовий і резерва премій К 2,146.977—; инші фонди К 594.647—; разом К 2.781.624—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—2.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі
Краків	5:30	8:55	1:30	5:45	10:35
Краків	7:27	10:10	1:15 B	8:40	2:30
Тарнопа	—	—	1:05	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:05	5:40	10:30
Червоць	8:05	—	2:05	5:53	9:30
Червоць	—	—	—	6:35	12:20
Станіславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:21	—	—	—
Ходорова	5:15 G	—	—	—	—
Стрия	7:28	11:45	4:25	7:41	11:02
Самбора	8:00	9:58	2:00	10:19 D	9:00
Галицької	7:32	12:00	—	8:00	—
Яворова	8:15	—	5:00	—	—
Брухович	7:32	1:05 J	1:33 Z	8:00	9:25 Z
Брухович	7:49 K	1:20	4:10 Z	3:26 K	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12:10
Янова	8:15	1:10 K	5:00	9:26 K	10:07 K
Любін	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40 P
На Підзамче з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	—
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55 A
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:33	—	9:28	—
Винник	7:10	—	—	6:13	11:39 A
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	вночі
Краків	3:55	8:25	3:15	6:55	11:15
Краків	6:04	8:40	3:55	7:45	12:45
Краків	—	—	2:45	6:04	—
Мшани	—	—	3:30	5:41	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Червоць	6:10	9:35	—	—	10:36
Червоць	—	9:10	2:23	—	2:50
Станіславова	—	—	2:52	—	—
Коломиї	—	—	—	5:59	—
Ходорова	—	—	—	8:23 B	—
Стрия	7:30	10:15	1:45	6:50	11:25
Самбора	6:00	9:05	3:40	—	10:40
Галицької	7:34	—	2:30	7:10	11:35 Z
Яворова	8:20	—	—	6:30	—
Брухович	6:13	10:05 J	2:35 Z	8:38 Z	11:35 Z
Брухович	7:34	12:25 Z	4:24 Z	7:10	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Янова	8:20	10:20 K	1:35 H	3:35	6:39 K
Любін	6:00	9:05	2:15 P	3:40	10:40
З Підзамча о:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	—	—	1:30	—	11:35 A
З Личаків до:					
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—
Винник	—	—	1:49	—	10:54

ЗАМІТКА: Посліпні поїзди печатані товстим другом. — *) Лише в неділі.

A = лише в середі і суботи. — B = від 15:6 до 30/9 щоденно; V = в день перед кождою неділю і сьвятами обох обрядів. — G = в день по кожній неділі і сьвяті обох обрядів. — D = від 19/6. до 11/9. в неділі і рим.-кат. сьвята. — Z = від 1/6. до 30/9. щоденно. — K = від 1/5. до 30/9. щоденно. — J = від 1/6 до 31/8 щоденно. — H = від 1/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. сьвята. — P = від 15/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. сьвята.